

Сучасний ринок не тільки задовольняє наявні бажання, але ще і постійно будить все нові і нові потреби. Економічна система схильна породжувати бажання, розпалювати їх, що перетворює людину на своєрідну «машину бажання». Якщо раніше ключові процеси відбувалися у сфері виробництва, то в ХХ столітті вони перемістилися в сферу споживання. Споживачам колишніх часів, вільним купувати або не купувати, вже не знаходиться місця в сучасній суспільно-економічній системі. Нині запанував принцип задоволення. Антропологічне зрушення, що відбулося, відокремлює героїчну еру виробництва від ери споживання, що віддає належне людині і її бажанням, – свідомим і підсвідомим. Ідеали витрачання і отримання задоволення замінили протестантські норми накопичення, методичної праці і спадкоємності власності.

Бібліографічні посилання:

1. **Августин Блаженний.** Исповедь / Пер. с лат. и коммент. М. Е. Сергеенко; предисл. и послесл. Н. И. Григорьевой. – М.: Гэндальф, 1992. – 544с.
2. **Бодрийяр Жан.** Система вещей. – М.: Рудомино, 1995. – С. 132.
3. **Бродель Ф.** Динамика капитализма. Пер. с фр. – Смоленск: Полиграмма, 1993. – 128 с.
4. **Вебер М.** «Объективность» социально-научного и социально-политического познания / Вебер М. Избранные произведения. – М.: Прогресс, 1990. – С. 392.
5. **Вебер М.** Основные социологические понятия // Вебер М. Избранные произведения. – М.: Прогресс, 1990. – С. 605.
6. **Вебер М.** О некоторых категориях понимающей социологии // Вебер М. Избранные произведения. – М.: Прогресс, 1990. – С. 500.
7. **Вебер М.** «Объективность» социально-научного и социально-политического познания // Вебер М. Избранные произведения. – М.: Прогресс, 1990. – С. 403.
8. **Веблен Т.** Теория праздного класса Текст. / Т. Веблен. М.: Прогресс, 1984. -260 с.
9. **Делёз Ж., Гваттари Ф.** Анти-Эдип: Капитализм и шизофрения. [Перевод с фр. Д. Кралечкина]. - Екатеринбург: У - Фактория 2007. - 670 стр.
10. **Риккерт Г.** Введение в трансцендентальную философию [Текст]. – Предмет познания / Г. Риккерт ; [переклад] // Риккерт Г. Философия жизни. – К.: Ника-Центр. Вист-С, 1998. – С. 13-164.

УДК 364. 044

Л. А. Пірог

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

АКТУАЛЬНІ ФОРМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ДІТЕЙ В НАПРЯМКУ ОПІКИ ТА ПІКЛУВАННЯ

Розглядаються дві основні пріоритетні форми влаштування дитини-сироти та дитини, залишеної без батьківського піклування, а саме прийомна сім'я та дитячий будинок сімейного типу, їх особливості та основні переваги.

Ключові слова: соціальний захист; діти-сироти; діти, позбавленні батьківського піклування; прийомна сім'я, дитячий будинок сімейного типу.

Рассматриваются две основные приоритетные формы устройства ребенка-сироты и ребенка, лишенного родительской заботы, а именно приемная семья и детский дом семейного типа, их особенности и основные преимущества.

Ключевые слова: социальная защита; ребенок-сирота; ребенок, лишенный родительской заботы; приемная семья, детский дом семейного типа.

International experience of placement of children without parental care, proves the refusal of states with humanistic orientation social policy of boarding forms, guidance on the establishment and support of family care for orphans and children deprived of parental care.

Adoption of orphans and organizing care in Ukraine have always been a priority placement forms for children left without parental care. While the definition of national priorities of family care for orphans and children deprived of parental care, a prerequisite of development in Ukraine relatively new social institutions: orphanages and foster families.

Foster family - the family or individual who is not married, who voluntarily took a fee for education

and cohabitation with one to four orphans and children deprived of parental care. Total number of relatives and foster children in the family should not be more than five. Foster is a form of social protection of children deprived of parental care, where some functions - namely financial support dependent children, pay foster parents, methodical training of foster parents and support them in the education of orphans, as well as control over the maintenance and education of the child - state reserves.

The main difference between adoptive families from other forms of arrangement is the presence of a social worker as a unifying link between the state and foster families. Raising a child in a foster family provides an opportunity to save for her/him the most important factor of socialization - family. This will allow orphans and children deprived of parental care, through the process of socialization in a normal family, to form life skills. For example, family members do not feel «outcast» in society. The main purpose of the child in a foster family is to develop her personal, social and professional skills. They allow it in the future to become a full member of society, namely master worthy profession, acquire positive social status, create own family, educate children.

Orphanage family as an institution of education of orphaned children is not a particular type of institution, ie, an orphanage, and have a large family, which provides inmates family environment and upbringing. Educational potential foster care homes as a form of family care for orphans and children deprived of parental care has objective advantages over other social institutions and especially boarding. Children's home of family type - individual family, created at the request of the individual or couple who is not married, to provide family education and living together for at least five orphans and children deprived of parental care.

In the family-type orphanage formation of the child occurs in vivo, the effect of foster parents on the attitudes and consciousness of the child takes the dominant role. Family environment shapes the child's moral and ethical ideals and tastes, norms of behavior, work skills, values, that is, all those qualities that shape personal identity. The formation of individual pupil affect the nature of the relationship between parents and between parents and children, other family members, parents' attitude to work, their participation in public life, interests and value orientations, general cultural level, etc. .

The key difference from the orphanage foster family, this is the number of children who arranged for education. Education and placement of more than five children in the family, through creation of family-type homes, requires greater parental training, reorientation of a family in the first place to bring up children without parental care.

Selection of students to foster care homes implemented gradually over twelve months. Primarily arranged children who are interconnected in family relations, except when for medical reasons or for other reasons, they can not grow up together. Children do not lose their status of orphans and children deprived of parental care, which involves leaving the benefits guaranteed by the state following children: receipt of living space, arranging for training, financial support and more.

Foster parents are responsible for the life, health, physical and mental development of children. They have a number of rights and obligations with respect to foster children and pets are legitimate representatives of students and advocates for their rights and interests in all organs, institutions and organizations without having authority. One of the specific differences between foster families and family-type orphanages of adoption and guardianship (care) is a state social support for such families is realized in the form of social support. Social support OCHA carried out by specialists of social services for families, children and youth.

The main criterion for determining the effectiveness of family education of orphans can determine the level of adaptation in adulthood according to the requirements of public relations. Evaluation of educational work should depend on how well managed the foster parents to prepare the child to act independently and make decisions based on what independence, creative initiative and social responsibility are the defining features of the educational process at the present stage of development of our society.

Keywords: social of protection, orphan's, deprived children' accommodation, foster families, family-type.

Міжнародний досвід влаштування дітей, які залишилися без батьківського піклування, засвідчує поступову відмову держав, що мають гуманістичне спрямування соціальної політики, від інтернатних форм, орієнтацію на створення та підтримку сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Усиновлення дітей-сиріт та оформлення опіки (піклування) в Україні були і залишаються пріоритетними формами влаштування долі дитини, залишеної без батьківської опіки. Поряд з тим визначення державних пріоритетів сімейного влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, створює передумови розвитку в Україні відносно нових соціальних інститутів: дитячих будинків сімейного типу та прийомних сімей.

Приймозна сім'я - сім'я або окрема особа, яка не перебуває у шлюбі, що добровільно за плату взяла на виховання та спільне проживання від одного до чотирьох дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Загальна кількість рідних та прийомних дітей у сім'ї не повинна становити більше п'яти осіб [4].

Приймозна сім'я є формою соціального захисту дітей, позбавлених батьківського піклування, коли частину функцій, а саме – матеріальне забезпечення утримання дітей, оплату праці прийомним батькам, методичну підготовку прийомних батьків та допомогу їм у вихованні сироти, а також контроль за утриманням і вихованням дитини – держава залишає за собою. Основна мета прийомної сім'ї – тимчасове утримання та виховання дитини, яка приходить у сім'ю з дитячого інституційного закладу, з кризової сім'ї, з притулку або з медичної установи. Інститут прийомної сім'ї принципово відрізняється від усиновлення, опіки родичів та опіки над дітьми у дитячих будинках сімейного типу. До неї може бути влаштована дитина, у якої є батьки, але вони з певних причин не в змозі її виховувати. Під час перебування дитини у прийомній сім'ї держава виконує функції піклувальника через соціальних працівників і працівників органів опіки. Держава не тільки фінансує, а й контролює утримання й виховання дитини у прийомній сім'ї, надає допомогу, спрямовану на її розвиток і соціалізацію, організує соціальний супровід прийомної сім'ї й дитини. За дитиною-сиротою й дитиною, позбавленою батьківського піклування, що потрапила у прийомну сім'ю, зберігається статус дитини-сироти і всі пільги, якими вона має право користуватися.

Основною відмінністю прийомних сімей від інших форм влаштування є наявність соціального працівника як єдиної ланки між державою і прийомною сім'єю. До основних функцій соціального працівника відноситься: вивчення відповідності об'єктивних і суб'єктивних характеристик потенційної сім'ї визначеним вимогам; підготовка як потенційних прийомних батьків, так і дітей для конкретної прийомної сім'ї; соціальний супровід функціонування прийомної сім'ї та визначення ефективності функціонування прийомних сімей; робота з кровною сім'єю з метою її реабілітації та налагодження контакту між нею і дитиною. В даний час інфраструктура соціальних служб поки що розвинена недостатньо, всі функції щодо прийомної сім'ї покладаються на одного чи двох соціальних працівників, як правило, тих, які працюють у Центрах соціальних служб сім'ї, дітей та молоді.

Виховання дитини у прийомній сім'ї дає можливість зберегти для неї найголовніший соціалізований чинник – сімейний. Це дозволить дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування, пройти процес соціалізації у нормальних сімейних умовах, сформувати навички життя на прикладі членів родини, не почувати себе «вигнанцями» у суспільстві. Головною метою виховання дитини у прийомній сім'ї є розвиток у неї особистісних, соціальних, професійних навичок. Вони дозволять їй у майбутньому стати повноправним членом суспільства, а саме оволодіти гідною професією, набути позитивного соціального статусу, створити власну сім'ю, виховувати дітей. Окрім того, інститут прийомної сім'ї дозволить ефективно використовувати державні кошти, оскільки вкладених коштів достатньо для того, щоб держава у подальшому не утримувала цю людину ані як безробітну, ані як в'язня. Так, утримання дитини прийомною сім'єю для держави коштує мінімум у 2 рази дешевше, ніж в інтернатних закладах. Досвід адаптації прийомних, усиновлених або взятих під опіку дітей свідчить про те, що більшість психолого-педагогічних проблем дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, корегуються за рахунок того, що дитина потрапляє у сприятливі умови сім'ї [1].

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 6 лютого 2006 «Про затвердження порядку призначення і виплати держаної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом «гроші ходять за дитиною» фінансування на утримання дітей у прийомних сім'ях гарантоване державою і здійснюється з державного бюджету. Так, щомісячно надаються кошти на харчування прийомних дітей та дітей-вихованців в розмірі два прожиткових мінімуми на дитину відповідного віку, виходячи з натуральних норм його забезпечення, на придбання для них одягу, взуття, медикаментів, предметів особистої гігієни, іграшок, книжок, інвентарю та обладнання, на проведення культурно-масової роботи, а також кошти на оплату комунальних послуг за нормами і тарифами, що діють у даній місцевості, пропорційно до кількості прийомних дітей. Якщо на дитину виплачуються пенсія, аліменти, стипендія, державна допомога, то розмір соціальної допомоги визначається як різниця між двома прожитковими мінімумами і загальними виплатами на дитину [5].

Розмір грошового забезпечення батьків-вихователів складає 35 відсотків розміру соціальної допомоги на кожну дитину-вихованця, але не більше п'яти прожиткових мінімумів для працездатної особи. Нарахування грошового забезпечення починається з моменту влаштування

дитини в сім'ю. Призначення і виплати соціальної допомоги та грошового забезпечення здійснюються управліннями (відділами) праці й соціального забезпечення населення за місцем проживання дитини. У разі затвердження нового рівня прожиткового мінімуму розмір соціальної допомоги та грошового забезпечення перераховується без додаткового звернення батьків [5].

Відповідно до законодавства дитячим будинкам сімейного типу може надаватися матеріальна, фінансова й інша благодійна допомога підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності, громадськими об'єднаннями, фондами, фізичними особами. Залучення позабюджетних коштів дозволяє покращити умови розвитку й виховання дітей, і така практика широко використовується в регіонах.

Функціонування прийомних сімей потребує, безперечно, психологічної та професійної підготовки прийомних батьків, орієнтації їхньої діяльності на забезпечення реалізації інтересів саме дитини, а не на розв'язання власних проблем. У такій сім'ї мають як найповніше, гармонійно поєднуватись мотивація батьків стосовно створення прийомної сім'ї та інтереси прийомної дитини.

При забезпеченні функціонування прийомної сім'ї виникає потреба у створенні спеціальної служби для надання необхідної медичної, психологічної та соціальної допомоги і підтримки прийомним батькам. Завданнями цієї служби мають бути: забезпечення комплексності роботи, а саме медичної, психологічної, педагогічної та соціальної; залучення таких спеціалістів, як психоневролога, дитячого психіатра, логопеда та інших; надання психологічної допомоги конкретним дітям, батькам чи сім'ї в цілому [2].

Робота прийомних батьків відрізняється від роботи педагогів інтернатних закладів тим, що вона здійснюється безперервно (цілодобово), і тому соціальним інститутам і соціальним педагогам (працівникам) слід розробити систему психологічного розвантаження прийомних батьків. Перебування дитини у прийомній сім'ї передбачає адаптацію не тільки до сімейного життя, а ще й до соціального оточення сім'ї. Дуже важливо при цьому створити умови для адаптації дитини у школі або дитячому колективі, де вона буде перебувати (дитячий садочок, колектив позашкільного закладу), а також і до сусідів.

Дитячий будинок сімейного типу як інститут виховання дітей-сиріт є не дитячим закладом особливого типу, тобто дитячим будинком, а є багатодітною сім'єю, що забезпечує вихованням сімейне оточення та виховання. Виховний потенціал дитячого будинку сімейного типу, як форми сімейного виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, має об'єктивні переваги перед іншими соціальними інститутами і перш за все інтернатного типу.

У дитячому будинку сімейного типу формування особистості дитини відбувається в природних умовах, вплив батьків-вихователів на світогляд і самоусвідомлення дитини виконує домінуючу роль. Сімейне оточення формує у дитини морально-етичні ідеали і смаки, норми поведінки, трудові навички, ціннісні орієнтації, тобто усі ті якості, які формують особисту індивідуальність. На формування особистості вихованця впливають характер стосунків між батьками та між батьками і дітьми, іншими членами родини, відношення батьків до праці, їх участь у суспільному житті, інтереси, ціннісні орієнтири, загальний культурний рівень тощо.

Досвід функціонування дитячих будинків сімейного типу в Україні засвідчує, що їхні соціальні функції як соціального інституту не відрізняються від функціонування звичайної біологічної сім'ї. Водночас є ряд особливостей, притаманних лише дитячому будинку сімейного типу:

- батьки біологічно не пов'язані з прийомними дітьми;

батьки-вихователі повинні виконувати обов'язки не тільки вихователів, а й господарів великої родини;

- перед сім'єю постають завдання щодо корекції та компенсації вад розвитку вихованців, відставання та занедбаності здоров'я, а також подолання наслідків психічних травм.

Дитячий будинок сімейного типу – окрема сім'я, що створюється за бажанням подружжя або окремої особи, яка не перебуває у шлюбі, для забезпечення сімейним вихованням та спільного проживання не менше п'яти дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. Функціонування дитячих будинків сімейного типу регулюється Положенням про дитячий будинок сімейного типу, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України № 564 від 26 квітня 2002р. Метою створення дитячого будинку сімейного типу є забезпечення належних умов для виховання в сімейному оточенні дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування [3].

Але згідно із Положенням про дитячий будинок сімейного типу кількість дітей у сім'ї, як рідних, так і прийомних, не повинна перевищувати десяти осіб, зважаючи на необхідність створення оптимальних умов для їх повноцінного виховання та розвитку. Вихованці перебувають у дитячому будинку сімейного типу до досягнення повноліття, а в разі продовження навчання у професійно-технічному, вищому навчальному закладі I–IV рівнів акредитації – до його

закінчення, але не пізніше досягнення ними 23-річного віку.

Виховання дітей-сиріт та дітей, які залишилися без піклування батьків, у дитячих будинках сімейного типу можна розглядати як делегування державою батькам права на їх виховання та утримання. Це передбачає здійснення контролю з боку держави щодо того яким чином батьки-вихователі виконують зобов'язання, взяті на себе відносно вихованців. Такий контроль, згідно положень, покладається на місцеві органи опіки та піклування та служби у справах дітей.

Від існуючих форм сімейного влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, дитячий будинок сімейного типу відрізняється перш за все тим, що держава надає сім'ї, яка бере на виховання дітей, матеріальну та соціальну підтримку. Необхідною умовою є підготовка кандидатів на створення дитячого будинку сімейного типу до соціальної ролі вихователів прийомних дітей, що забезпечується проходженням ними системи відповідної підготовки (тренінг-курс з підготовки кандидатів).

У прийомні сім'ї і дитячі будинки сімейного типу влаштовуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування. Суттєва відмінність дитячого будинку від прийомної сім'ї, це саме кількість дітей, які влаштовуються на виховання. Виховання та влаштування більше п'яти дітей у сім'ю, за умови створення дитячого будинку сімейного типу, вимагає від батьків більшої підготовки, переорієнтації такої родини в першу чергу на виховання дітей, позбавлених батьківського піклування.

Контроль за умовами проживання вихованців у дитячих будинках сімейного типу відповідно до Положення здійснюють органи опіки та піклування і служби у справах дітей. Раз на рік місцева служба у справах дітей готує звіт про стан виховання, утримання і розвиток дітей в дитячому будинку сімейного типу на основі інформації, що надається соціальним працівником, який здійснює соціальне супровід родини, вихователем дошкільного навчального закладу або класним керівником загальноосвітнього навчального закладу, де навчається дитина, дільничним лікарем-педіатром і дільничним інспектором місцевого відділку міліції. Батьки-вихователі обов'язково ознайомлюються з складеним звітом, який затверджується начальником служби у справах дітей.

До дитячого будинку сімейного типу влаштовуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування. Підбір вихованців здійснюється поступово, протягом дванадцяти місяців. У першу чергу влаштовуються діти, які перебувають між собою в родинних стосунках, за винятком випадків, коли за медичними показниками або з інших причин вони не можуть виховуватися разом. Допомогу та контроль за влаштуванням дітей здійснює служба у справах дітей. Обов'язковою умовою влаштування до дитячого будинку дитини є згода дитини, якщо вона досягла відповідного віку й такого рівня розвитку, що може її висловити. Згода на влаштування до дитячого будинку сімейного типу з'ясовується представником закладу, в якому дитина перебуває, у присутності батьків-вихователів та представника органу опіки та піклування і оформлюється документально згідно до Сімейного кодексу України.

Діти, які виховуються в дитячих будинках сімейного типу, не втрачають статусу дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, що передбачає залишення пільг, які гарантуються державою таким дітям: при отриманні житлової площі, влаштуванні на навчання, матеріальної підтримки тощо. У випадку, якщо за дитиною закріплено майно та житло, воно зберігається до досягнення вихованцем повноліття, відповідальність за його збереження покладається на органи опіки та піклування за місцем знаходження майна. За вихованцями зберігаються раніше призначені аліменти, пенсії, інші виплати. Суми коштів, що належать вихованцям як пенсія, аліменти чи інші види державної допомоги, переходять у розпорядження батьків-вихователів і витрачаються на утримання вихованців.

За дітьми залишаються пільги, встановлені законодавством для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Передусім це стосується питання оздоровлення, коли діти-сироти у першочерговому порядку забезпечуються безкоштовними путівками в табори та санаторії. Враховуючи стан здоров'я дітей, які виховуються у дитячих будинках сімейного типу, це питання є дуже актуальним.

При влаштуванні дітей до дитячого будинку сімейного типу сімейних правовідносин не виникає – вихованці мають право підтримувати особисті контакти з батьками та іншими родичами, якщо це не суперечить їх інтересам і не заборонено рішенням суду. Форму такого спілкування визначають органи опіки та піклування за погодженням з батьками-вихователями та за участю соціального працівника, який здійснює соціальний супровід, на підставі аналізу родинних взаємин і причин через які дитина втратила батьківське піклування.

Батьки-вихователі несуть відповідальність за життя, здоров'я, фізичний і психічний розвиток дітей. Вони мають ряд прав та обов'язків відносно прийомних дітей та дітей-вихованців є законними представниками вихованців і захисниками їх прав та інтересів у всіх органах,

Однією із специфічних відмінностей прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу від усиновлення та опіки (піклування) є державна соціальна підтримка таких сімей, що реалізується у формі соціального супроводу. Соціальний супровід дитячих будинків сімейного типу здійснюється спеціалістами центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Один з напрямів діяльності соціального працівника з дитячим будинком сімейного типу – посередницька діяльність між батьками-вихователями та службами, які захищають права дитини, налагодження співпраці з різними фахівцями для забезпечення як найкращих умов виховання дитини в сім'ї. Крім питань щодо проблем розвитку, виховання, здоров'я, поведінки дитини, порушуються і такі, які дозволяють визначитися, що саме необхідно зробити для вирішення тієї чи іншої проблеми і яких спеціалістів слід залучати. На основі інформацію про дитину, яка влаштовується у сім'ю, складається план соціального супроводу вихованця.

Основним критерієм визначення ефективності сімейного виховання дитини-сироти можна визначити рівень її адаптації у дорослому житті відповідно до вимог розвитку суспільних відносин. Оцінка виховної роботи повинна залежати від того, наскільки успішно зуміли батьки-вихователі підготувати дитину самостійно діяти і приймати рішення, виходячи із того, що самостійність, творча ініціатива і соціальна відповідальність стають визначальними рисами виховного процесу на сучасному етапі розвитку нашого суспільства.

Розширення мережі дитячих будинків, як необхідна умова захисту прав дітей, позбавлених рідної родини, на сімейне виховання, потребує формування системи спеціалізованих соціальних служб зорієнтованих на підготовку, підтримку та соціальний супровід виключно сімейних форм влаштування дітей-сиріт. Досвід адаптації прийомних, всиновлених або взятих під опіку дітей свідчить про те, що більшість психолого-педагогічних проблем дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, корегуються за рахунок того, що дитина потрапляє у сприятливі умови сім'ї.

Таким чином, особливостями прийомної сім'ї та дитячого будинку сімейного типу є те, що вони поєднують в собі ознаки сім'ї, первинного колективу, виконують їхні функції, мають родинні та суспільні зв'язки, об'єднують під одним дахом рідних і нерідних людей. Мають особливі стосунки з мікро- та макросередовищем, свій спосіб життя, створюють свої традиції, водночас є установою і сім'єю. Усе це потребує соціального супроводу та обслуговування, які здійснює соціальний працівник центру соціальних служб та такі залучені фахівці, як лікарі, психологи, дефектологи.

У сучасних умовах специфіка і основна спрямованість соціальної політики в питаннях дитинства має полягати насамперед у тому, щоб пом'якшувати для дітей негативні наслідки тих процесів, які проходять у суспільстві, необхідно розвивати нові форми життєдіяльності дітей, створювати нові соціальні інститути, які б забезпечували задоволення їх потреб і реалізацію інтересів дітей.

Бібліографічні посилання:

1. **Карпенко, О.** Сімейні форми утримання та виховання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування: проблеми правового регулювання [Текст] / О. Карпенко // Право України. – 2001. – № 3 – С. 79 – 81.
2. **Ноздріна, О.** Система державних органів соціального захисту прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування [Текст] / Ольга Ноздріна // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (голов. ред.) [та ін.]. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2006. – Вип. 33. – С. 262 – 271.
3. Постанова Кабінету Міністрів від 26 квітня 2002 р. N 564 «Про затвердження Положення про дитячий будинок сімейного типу» [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.donoda.gov.ua.
4. Постанова Кабінету Міністрів від 26 квітня 2002 р. N 565 «Про затвердження Положення про прийомну сім'ю» [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.donoda.gov.ua.
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 06 лютого 2006р. № 106 «Про затвердження Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом «гроші ходять за дитиною» [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.